

Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / наук.ред. Г.І.Сотська, М.П.Вовк. К.: Талком, 2021. Вип. 4 (16). С. 105-106.

4. Воротникова І. П., Якубов С. В. Упровадження дистанційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів. К., 2017.

Лілія-Валентина Щербанюк,
студентка педагогічного факультету

Тетяна Качак,
докторка філологічних наук, професорка,
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, Україна

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ:

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено питання можливостей використання мультимедійних презентацій для підвищення ефективності процесу навчання в початковій школі. Окреслені функції мультимедійних презентацій на уроках читання.

Ключові слова: мультимедійні презентації, уроки читання, візуалізація, інноваційні методи навчання, мультимедійні технології.

Вступ

У сучасному освітньому просторі мультимедійні технології стають важливим інструментом навчання, особливо в початковій школі, де домінує образне мислення, а пізнавальна активність тісно пов'язана з емоційним сприйманням. Однією з найбільш ефективних форм інтеграції цифрових засобів у навчальний процес є використання мультимедійних презентацій на уроках читання. Завдяки візуалізації, динамічності та поєднанню різних каналів сприймання інформації (текст, зображення, звук, анімація), такі презентації здатні підвищити інтерес учнів до художнього тексту, сприяти його глибшому розумінню та формувати читацьку компетентність. Проте ефективність застосування мультимедійних засобів у процесі читання значною мірою залежить від їхнього функціонального наповнення, педагогічної доцільності та методичної організації. Питання використання мультимедійних засобів у початковій освіті порушували у своїх працях такі вітчизняні дослідники, як Т. Близнюк, О.Будник, В. Вітюк, Т. Качак, О. Пометун, Н. Морзе, які акцентували увагу на інтерактивності та наочності цифрових

ресурсів. Вчені підкреслюють, що мультимедійні презентації сприяють кращому розумінню змісту тексту, розвитку естетичного смаку, мислення та мовлення учнів. Однак потребує подальшого вивчення саме функціональний аспект таких засобів у структурі уроку читання – як інструмент активізації уваги, організації читацької діяльності та рефлексії.

Мета розвідки – висвітлити можливості використання мультимедійних презентацій для підвищення ефективності процесу навчання в початковій школі; окреслити функції мультимедійних презентацій на уроках читання.

Результати дослідження

Мультимедіа поєднує в собі різні види інформації: текст, звук, відео, графіку та анімацію, що дозволяє зробити уроки більш інтерактивними, емоційно насиченими та доступними для дітей різного рівня підготовки. Це особливо важливо на уроках читання, де завдання педагога — не лише формувати техніку читання, а й розвивати інтерес до книги, образне мислення та мовленнєву компетентність учнів. Мультимедійні презентації, створені у вигляді різноманітних слайдів, використовують з метою візуального представлення різноманітної інформації. Вони вирізняються від інших видів наочності інтерактивністю, здатністю одночасно впливати на різні канали сприйняття людини. Мультимедійна презентація – це спосіб спілкування з учнями, цікава подача нового матеріалу, який легко запам'ятовується. Візуалізація значно підвищує рівень сприйняття й осмислення інформації. Презентація структурно відповідає плану уроку, відображає усі його компоненти. Вона доповнює розповідь учителя чи бесіду візуальними елементами і таким чином дозволяє постійно активізувати увагу школярів. Коли вчитель ставить собі за мету, щоб учні якісно опрацювали матеріал і засвоїли його, зрозуміли прочитаний текст, були активними у виконанні різноманітних завдань, то гармонійне поєднання тексту, і фотографій, ілюстрацій, схем, відео- та аудіо компонентів буде працювати для нас та учнів.

Як зауважує Т. Качак, «у літературній освіті молодших школярів, на уроках літературного читання та мовно-літературної освітньої галузі мультимедійну презентацію використовують з метою візуалізації й структурування навчального матеріалу, зацікавлення учнів текстом, подання додаткової інформації, залучення у процесі аналізу» [1, с. 28]. Як і будь-який інший освітній ресурс, мультимедійні презентації мають свої функціональні можливості, які можна ефективно реалізувати на уроках читання в початковій школі. Найперше, це функція візуалізації. Візуалізація є однією з основних переваг мультимедійних презентацій. Вона забезпечує сприйняття інформації зором, що значно полегшує розуміння й запам'ятовування нового матеріалу. Оскільки діти дуже люблять все кольорове, то ілюстрації до текстів, схеми сюжетної лінії, портрети персонажів, карти місць подій — усе це допомагає учням краще орієнтуватися в художньому творі, спрощує сприйняття складних понять і полегшує запам'ятовування. Наприклад: демонстрування ілюстрацій до кожної сцени казки, оповідання, повісті тощо.

Важливою є функція структурування навчального матеріалу. Презентації дозволяють логічно організувати подачу інформації. Використання різного виду заголовків, нумерованих списків, схем, діаграм допомагає учням краще засвоїти послідовність подій, основні ідеї та деталі тексту. Структурованість презентації полегшує орієнтацію у навчальному матеріалі та сприяє розвитку навичок самостійної роботи з інформацією. Інша важлива функція – мотиваційна. Яскравий, емоційно привабливий мультимедійний супровід стимулюватиме інтерес учнів до читання і підвищуватиме рівень залучення в освітній процес. Використання анімацій, відео- та аудіофрагментів, цікавих завдань мотивує учнів брати активну участь в уроці. Наприклад, на слайді демонструється вправа до казки Валерія Шевчука «Чотири сестри», де все інтерактивне, клікається одразу на слайді і додатково вставлений qr-код, щоб діти змогли виконати завдання на своїх смартфонах (Рис. 1).

Рис. 1. Слайд з презентації до уроку з інтерактивними елементами.

Мультимедійна презентація може виступати засобом організації роботи на уроці і виконує організаційну функцію: допомагає давати чіткі інструкції щодо виконання вправ, організовувати ігрові моменти, поетапно пояснювати завдання. Вчитель демонструє слайди із завданням, тим самим структуруючи діяльність учнів. Наприклад: на слайді демонструється вправа до цієї ж казки, де чітко вказано що необхідно зробити, щоб виконати завдання (Рис. 2).

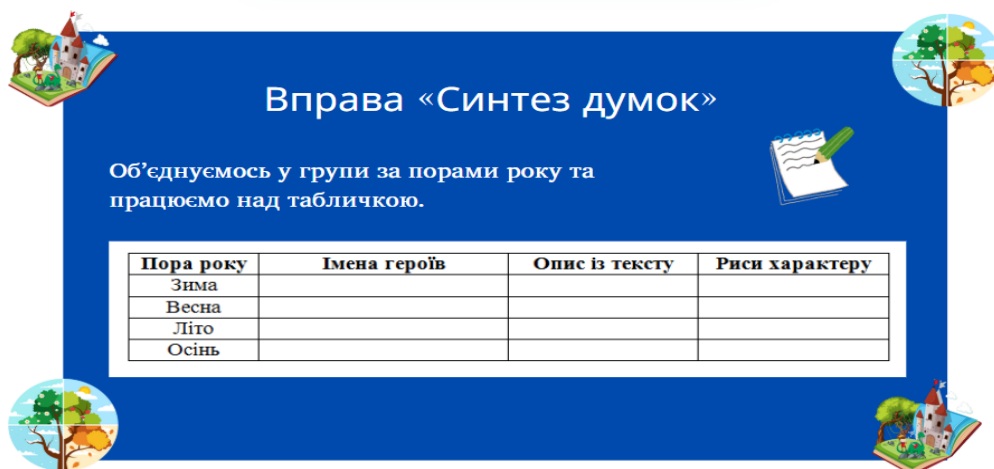

Рис. 2. Слайд з презентації до уроку. Організаційна функція.

Мультимедійні презентації сприяють розвитку мовленнєвих навичок і виконують комунікативну функцію, зокрема через залучення аудіо- та відеофрагментів виразного читання, діалогів, зразків правильного мовлення. Також презентації стимулюють взаємодію між учнями під час групових форм роботи. Наприклад: застосування чітких початків речення для того, щоб діти

продовжили думку, або виразне читання діалогів після прослуханого аудіофрагменту. Презентації забезпечують доступ до нової інформації у зручній, наочній формі – так реалізується їхня інформаційна функція. Через мультимедійні презентації учні отримують додаткові знання, які розширюють контекст прочитаного: довідки про письменників, історичний фон твору, тлумачення нових слів тощо. Наприклад: під час вивчення вірша Т. Шевченка демонструється слайд із короткою біографією поета та його портретом.

Важливою є розвивальна функція. Мультимедійні презентації активно сприяють розвитку мислення, уяви, творчості. Виконання завдань, що вимагають інтеграції кількох каналів сприйняття (зорового, слухового, моторного), активізує когнітивні процеси: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. Наприклад: завдання «Прослухай уривок і склади план прочитаного, використовуючи запропоновані ілюстрації на слайді».

Мультимедійні презентації полегшують процес перевірки знань учнів. Вони виконують контролюючу функцію. Інтерактивні тести, вікторини, завдання з вибором правильної відповіді дозволяють оперативно оцінити рівень засвоєння матеріалу та одразу надати зворотний зв'язок. Наприклад: на слайді демонструється інтерактивна вправа «Колесо фортуни» до вищезгаданої казки, де потрібно продовжити речення. Ця вправа є ефективним варіантом перевірки засвоєного матеріалу під час уроку (Рис. 3).

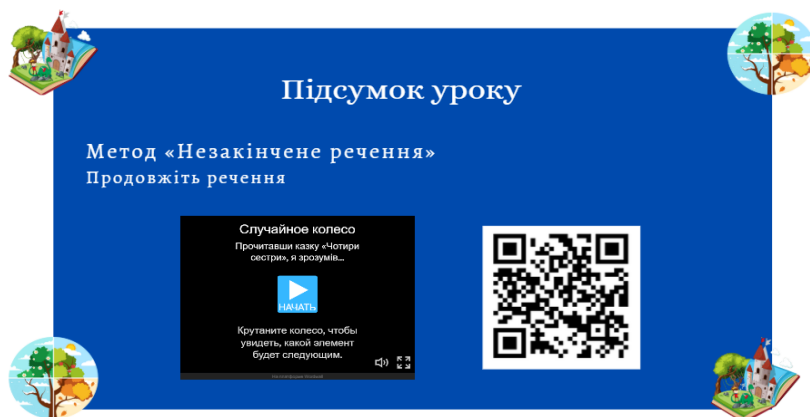

Рис. 3. Слайд з презентації до уроку. Контролююча функція.

Використання мультимедійних презентацій на уроках читання в початковій школі є важливим кроком до реалізації завдань сучасної освіти, орієнтованої на розвиток особистості дитини, її творчих здібностей та критичного мислення.

Висновки

Мультимедійні презентації забезпечують інтеграцію кількох каналів сприйняття інформації — зорового, слухового, моторного — що сприяє більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу та активному включенню учнів у навчальний процес. Завдяки функціям візуалізації, структурування навчального матеріалу, мотивації, організації роботи, комунікації, передачі нової інформації, розвитку пізнавальної діяльності та контролю знань мультимедійні презентації значно підвищують якість уроків читання. Особливої уваги заслуговує те, що мультимедійні засоби дозволяють враховувати індивідуальні особливості учнів, їхній темп навчання, рівень розвитку та інтереси. Це створює умови для реалізації принципів особистісно орієнтованого навчання та сприяє формуванню стійкої мотивації до читання. Водночас ефективне використання мультимедійних презентацій вимагає від учителя не тільки технічних навичок, а й педагогічної майстерності, чіткого розуміння цілей уроку, вікових особливостей учнів та принципів побудови якісних мультимедійних матеріалів.

Отже, мультимедійні презентації на уроках читання – це не просто технічний засіб, а потужний інструмент формування компетентного, творчого, мотивованого читача.

Список використаних джерел

1. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
2. Качак Т. Б. Цифрові інструменти літературної освіти в початковій школі. Підручник для здобувачів вищої освіти. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 196 с.